

Форма № ДН - 7.02.1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра Управління гірничим виробництвом і охорони праці

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ Леонід БАЧУРІН

«_____» _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАПОБІГАННЯ АВАРІЯМ НА ВИРОБНИЦТВІ

Рівень освіти: перший бакалаврський

Спеціальність 263 Цивільна безпека

Освітня програма Цивільна безпека

Мова навчання: українська

Луцьк – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Запобігання аваріям на виробництві» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» 263 Цивільна безпека .

«_____» _____ 2023 року. с.

Розробники:

Подкопась С.В., д.т.н., проф., проф. каф. управління гірничим виробництвом і охорони праці
Сімонова Ю.І., асистент кафедри управління гірничим виробництвом і охорони праці

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри УГВіОП

Протокол № 7 від. «25» січня 2023р.

Завідувач кафедрою УГВіОП

(_____) д.е.н., проф. Ярослав ЛЯШОК
(підпис)

«_____» _____ 20__ р

Схвалено науково-методичною комісією Донецького національного технічного університету з галузі знань 26 Цивільна безпека

Протокол № 2 від “20” лютого 2023р.

“_____” _____ 2023 р. Голова (_____) Подкопась С.В.
(підпис)

та ініціали)

(прізвище

©ДонНТУ, 2023 рік

©Подкопась С.В., Сімонова Ю.І.,

1. Загальна інформація

Форма навчання	Денна	Заочна
Статус	Обов'язкова	
Обсяг в кредитах ЄКТС	6	-
Обсяг в годинах за навчальним планом, разом: в тому числі:	180	-
лекції:	36	-
практичні заняття:	24	-
лабораторні заняття:	—	-
семінари:	—	-
самостійна робота:	120	-
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
Дисципліну викладають	<p>- Д.т.н., проф. каф УГВіОП Подкопаєв Сергій Вікторович https://wiki.donntu.edu.ua/view/Подкопаєв_Сергій_Вікторович_serhii.podkopaiev@donntu.edu.ua</p> <p>- асистент каф. УГВіОП Сімонова Юлія Ігорівна: https://donntu.edu.ua/gorn/ugv https://wiki.donntu.edu.ua/view/Сімонова_Юлія_Ігорівна_yuliia.simonova@donntu.edu.ua ;</p>	

Передумови для вивчення дисципліни:

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше:

- Основи охорони праці, Безпека життєдіяльності, Цивільний захист.

Перелік раніше здобутих результатів навчання:

- Організація робочих місць.
- Проведення атестації робочих місць на підприємстві.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Запобігання аваріям на виробництві» передбачає підготовку фахівців з питань безпеки, а також є курсом професійної підготовки. Цей курс вивчає зміст професії фахівця з охорони праці на основі отриманих знань та відомостей про принципи й методи забезпечення безпеки на виробництві.

Мета: формування у майбутніх фахівців (бакалаврів) знань, умінь та здібностей, які дозволяють:

- ідентифікувати основні причини аварій та прогнозувати їх наслідки;
- правильно і ефективно застосовувати знання, щодо уникання аварій на виробництві;
- проводити навчання та перевірку знань з питань безпеки на виробництві;
- володіння способами попередження аварій на виробництві;
- забезпечення захисту людей і матеріальних цінностей і створення умов для успішної ліквідації аварій;
- вміння оцінювати аварійну небезпеку суб'єктів господарювання та визначати необхідність їх обладнання системами захисту,

3. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні нормативні документи, які регламентують вимоги з охорони праці;
- умови та причини виникнення аварій, їх небезпечні чинники;
- сучасних проблем і головних завдань охорони праці та цивільного захисту;
- базових положень гігієни праці і виробничої санітарії;
- організаційно-технічних основ виробничої і пожежної безпеки;
- методів локалізації та ліквідації НС;
- методів захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС;

вміти:

- аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму дії небезпечних факторів;
- оцінювати середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства та виробничого середовища на відповідність умов запобігання виникненню та розвитку аварій, нещасних випадків та НС;
- проводити моніторинг небезпечних ситуацій на основі сучасних досягнень в сфері охорони праці та цивільного захисту;
- обґрунтувати та забезпечувати виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;
- орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення охорони праці та цивільного захисту, обґрунтовано обирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і середовища її існування;

- оцінювати сталість функціонування об'єкту господарювання в умовах надзвичайних ситуацій та обґрунтовувати заходи щодо її підвищення;
- обґрунтувати та методично забезпечити проведення навчання серед працівників та населення з питань охорони праці та цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях;
- вміти надавати допомогу та консультації працівникам та населенню з практичних питань охорони праці та цивільного захисту.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Під час вивчення дисципліни «Запобігання аваріям на виробництві» використовуються наступні засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- практичні завдання.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Форма навчання	Поточний контроль							Максимальний бал, що повинен набрати студент
	Пр 1	Пр 2	Пр 3	Пр 4	Пр 5	Пр 6	Іспит	100 балів
денна	7/4	7/4	7/4	7/4	6/4	6/4	60	100

Примітки: 1) Пр1, Пр2 і т.д практичні роботи; У чисельнику максимальний бал – при своєчасному та правильному виконанні, у знаменнику – мінімальний (при правильному, але несвоєчасному виконанні)

Оцінка	
За 100-бальною шкалою	Для екзамену, курсового проекту(роботи), практики, диференційованого заліку, кваліфікаційного екзамену, випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (проекту)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6. Програма навчальної дисципліни

6.1 Основні теми дисципліни

Тема 1. Загальні питання щодо організації запобігання аварій на виробництві та класифікація техногенних аварій

Тема 2. Порядок забезпечення протидії аваріям та аварійним ситуаціям на виробництві

Тема 3. Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на об'єктах підвищеної небезпеки

Тема 4. Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на радіаційно-небезпечних об'єктах

Тема 5. . Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах

Тема 6. Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на пожежовибухонебезпечних об'єктах

Тема 7. Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на гідротехнічних спорудах та об'єктах комунального господарства

Тема 8. Підсистема запобігання аваріям та аварійним ситуаціям техногенного характеру

Тема 9. Аналіз і розслідування аварій та аварійних ситуацій на виробництві

6.2 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1	ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ ТА УСТАНОВАХ	4
2	ВИЗНАЧЕННЯ МОЖЛИВИХ ОСЕРЕДКІВ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ УДАРНОЇ ХВИЛІ В НАСЛІДОК АВАРІЙ	4
3	ОЦІНКА СТІЙКОСТІ ОБ'ЄКТА І ЙОГО ЕЛЕМЕНТІВ ДО ВПЛИВУ УДАРНОЇ ХВИЛІ, ЯК НАСЛІДОК АВАРІЇ НА ОБ'ЄКТИ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ	4
4	РОЗРАХУНОК ОСНОВНИХ КРИТЕРІЇВ ВИБУХОПОЖЕЖНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ДЛЯ ПРИМІЩЕНЬ КАТЕГОРІЙ А, Б	4
5	ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКА ХІМІЧНОЇ ОБСТАНОВКИ НА ОБ'ЄКТИ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ	4
6	ПОРЯДОК РОЗРОБКИ ПЛАНУ ЗАПОБІГАННЯ АВАРІЙ НА ВИРОБНИЦТВІ	4
	Разом	24

6.3 Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

6.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1	Проробка теми: Загальні питання щодо організації запобігання аварій на виробництві та класифікація техногенних аварій	13
2	Проробка теми: Порядок забезпечення протидії аваріям та аварійним ситуаціям на виробництві	13
3	Проробка теми: Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на об'єктах підвищеної небезпеки	13
4	Проробка теми: Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на радіаційно-небезпечних об'єктах	13
5	Проробка теми: Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах	13
6	Проробка теми: Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на пожежовибухонебезпечних об'єктах	13
7	Проробка теми: Особливості запобігання аварій та аварійних ситуацій на гідротехнічних спорудах та об'єктах комунального господарства	14
8	Проробка теми: Підсистема запобігання аваріям та аварійним ситуаціям техногенного характеру	14
9	Проробка теми: Аналіз і розслідування аварій та аварійних ситуацій на виробництві	14
	Разом	120

6.5 Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачено навчальним планом виконання індивідуальної роботи.

7 Література

7.1 Основна

1. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: Підручник. 4-е вид./За ред. М. П. Гандзюка. -К.: Каравела, 2008. - 384 с
2. Чабан В.Й., Засанська С.В. Соціально-економічні основи охорони праці: навч. посіб. / В. Й. Чабан, С. В. Засанська; за ред. В. Й. Чабана. – Рівне : НУВГП, 2012. – 224 с.
3. Керб Л. П. Основи охорони праці: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2003.-215 с.
4. Основи професійної безпеки та здоров'я людини. Підручник / В. В. Березуцький, О. Г.Янчик та ін.; за ред. проф. В. В. Березуцького. - Х.: ФОП Панов А. М., 2018 - 553 с.
5. Левчук К.О., Романюк Р.Я., Толок А.О. Цивільний захист: навч. посіб. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2016. – 325 с.

7.2 Додаткова

6. Положення про розробку інструкцій з охорони праці (НПАОП 0.00-4.15-2017) : наказ Мінсоцполітики України від 30.03.2017 р. № 526 Дата оновлення: 01.09.2017. Редакція, підстава – z0779-17.

7. Національний класифікатор України класифікатор професій ДК 003:2010 (затверджено та надано чинності наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 (додатки А, Б, В))
8. . Кодекс цивільного захисту України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013: № 34-35. Ст.458. Дата оновлення: 01.01.2019. Редакція, підстава – 2629- VII.
9. Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки (НПАОП 0.00-6.21-02, НПАОП 0.00-6.22-02) : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 № 956.Дата оновлення: 12.01.2016. Редакція, підстава – 1097-2015-п.
10. Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою (ДСТУ Б В.1.1-36:2016) : наказ Мінрегіон України від 15.06.2016 р. № 158. Код УКНД (ДК 004-2008) : 13.220, 91.040.20.

7.3.Методичне забезпечення

Методичні вказівки до виконання практичних робіт та самостійної роботи з дисципліни: «Запобігання аваріям на виробництві» (для студентів денної форми навчання спеціальності 263 Цивільна безпека) / [Електронний ресурс] / уклад. С.В.Подкопаєв, Ю.І.Сімонова. - Луцьк: ДонНТУ, 2023. (in press)

8. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <http://www.dsns.gov.ua/> - Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій
3. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний сайт Верховної Ради України.
4. <https://dn.dsp.gov.ua> – Офіційний сайт ГУ Держпраці України
5. Електронний каталог ДонНТУ [Електронний ресурс]: Electronic catalog DonNTU. –Режим доступу: <http://89.185.3.253:9080/index.php> . – Назва з титул. Екрана.

При викладанні навчальної дисципліни «Запобігання аварій на виробництві» студенти мають можливість користуватися інформаційними ресурсами науково-технічної бібліотеки університету <https://donntu.edu.ua/library> і кафедри управління гірничим виробництвом і охорони праці <http://ea.donntu.edu.ua/handle/123456789/32429>